

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi D. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa [...], z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] , po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 16 marca 2022 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie sygn. akt III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje Skarżącej od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych;**
- 3. zobowiązuje Sąd Apelacyjny w [...] do rozpoznania sprawy w terminie trzech miesięcy od dnia rozpoznania skargi;**
- 4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz Skarżącej kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz Skarżącej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

D. P. (dalej: Skarżąca) pismem z 3 stycznia 2022 r., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika radcę prawnego M. W., działając na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze strony na naruszenie prawa do rozpoznawania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub

nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j.: Dz.U. 2018, poz. 75 z późn. zm.; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) wniosła skargę na przewlekłość postępowania wszczętego przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt III AUa [...], której przedmiotem jest odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia społecznego.

Skarżąca wnosi o:

1. stwierdzenie, że w zaskarżonej sprawie (wszczętej na skutek apelacji Z. [...] Oddział w C. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 2 października 2018 r., VII U [...]) nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydanie Sądowi Apelacyjnemu w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie jak najszybszego rozpoznania sprawy, w tym w szczególności wyznaczenia terminu rozprawy w tejże sprawie;
3. na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania przyznanie Skarżącej od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w kwocie 6.000 zł (sześć tysięcy złotych);
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz Skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania wskazano, że wyrokiem z 2 października 2018 r. Sąd Okręgowy w . VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie pod sygn. akt VII U [...] zmienił zaskarżoną decyzję Z. [...] Oddział w C. z 21 lutego 2017 r. w ten sposób, że stwierdził, iż Skarżąca jako pracownik płatnika składek P. [...] Spółka Jawna z siedzibą w A. od 21 września 2016 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentownemu, chorobowemu i wypadkowemu. Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w K. z 2 października 2018 r., VII U [...], Z. [...] Oddział w C. wniósł apelację. Z akt postępowania wynika, że miało to miejsce 6 listopada 2018 r. W

następstwie wniesionej apelacji, pismem z 18 grudnia 2018 r., Sąd Okręgowy w K. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych poinformował pełnomocnika Skarżącej, że apelacja w niniejszej sprawie została przyjęta i przesłana wraz z aktami sprawy do Sądu Apelacyjnego w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Akta sprawy zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu w [...] 19 grudnia 2018 r. Następnie dokonano losowania sędziego referenta (system wylosował sędziego referenta B. L.). Od tego momentu Sąd Apelacyjny w [...] nie podjął żadnej czynności w sprawie, aż do momentu kolejnego losowania sędziego referenta 5 stycznia 2021 r.

Z powyższego wynika według Skarżącej, że Sąd Apelacyjny w [...] nie podjął żadnej istotnej czynności z punktu widzenia prowadzonego postępowania. W ciągu 3 lat od wpłynięcia apelacji nie została zwłaszcza wyznaczona rozprawa apelacyjna. Okoliczności te sprawiają, że skarga na przewlekłość postępowania jest w pełni zasadna zdaniem Skarżącej.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie. W piśmie Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] potwierdził, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 19 grudnia 2018 r., po czym sprawa czekała na rozpoznanie według kolejności wpływu. Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wskazał następnie na kolejność podejmowanych czynności w sprawie. Zgodnie z odpowiedzią na skargę, w sprawie podjęto następujące czynności: 2 stycznia 2019 r. do Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęła odpowiedź Skarżącej na apelację (datowana na dzień 22 grudnia 2018 r.); 5 stycznia 2021 r. dokonano ponownego losowania Sędziego sprawozdawcy w związku z przejściem sędziego referenta w stan spoczynku; 2 września 2021 r. do Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło pismo przygotowawcze pełnomocnika Skarżącej zawierające wnioski dowodowe (datowane na 30 sierpnia 2021 r.); 14 grudnia 2021 r. wpłynęło pismo zawierając zgłoszenie do sprawy kolejnego pełnomocnika Skarżącej (datowane na 9 grudnia 2021 r.); 10 stycznia 2022 r. dokonano ponownego losowania Sędziego sprawozdawcy w związku z rezygnacją sędziego referenta z delegacji do Sądu Apelacyjnego.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wskazał nadto konieczność rozpoznania spraw według daty ich wpływu, czego konsekwencją jest przedłużający się czas ich rozpatrywania przy niewystarczającej liczbie sędziów oraz stan epidemii wywołany COVID-19, który dodatkowo spowodował, że przez około 3 miesiące nie odbywały się żadne rozprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy

(postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna beczynność sądu polegająca na niewyznaczaniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19).

W niniejszej sprawie czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy przez Sąd Apelacyjny w [...] przekracza natomiast 3 lata. Długość tego okresu dowodzi zatem, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w [...] pod sygn. akt III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania.

Ustosunkowując się do argumentów podniesionych przez uczestnika postępowania należy zaznaczyć, że za okoliczność usprawiedliwiającą brak wcześniejszej aktywności ze strony Sądu Apelacyjnego w [...] nie można uznać stanu epidemii oraz związanego z nim ustawowego zawieszenia biegu terminów procesowych. Z perspektywy wejścia w życie wspomnianych przepisów trzeba stwierdzić, że minęło już 36 miesięcy, które liczy się od dnia wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w [...]. W tym czasie nie podjęto żadnych czynności, co najmniej mających na celu wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Całkowitego okresu beczynności sądu, obejmującego zarówno etap przed ogłoszeniem stanu epidemii, jak i późniejszy związany z chorobą i izolacją pracowników Sądu Apelacyjnego w [...] nie można zatem niczym usprawiedliwić. Ponadto należy zaznaczyć, że nie wyłącza przewlekłości postępowania okoliczność wpływu dużej ilości spraw do Wydziału III Sądu Apelacyjnego w [...] przy ograniczonym składzie osobowym sędziów w nim orzekających. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12 i z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Duży napływ spraw, jak również ograniczona

ilość sędziów mogących je rozpoznać, nie może przecież usprawiedliwiać przewlekłości postępowania i tym samym wpływać negatywnie na sytuację strony, której przysługuje prawo do rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek skarżących o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla Skarżącej za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do czasu trwania zwłoki, jej przyczyn oraz dolegliwości dla Skarżącej. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Skarżąca wniosowała o przyznanie sumy pieniężnej w kwocie 6.000 zł. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w [...], jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego kwota 2.000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Z uwagi na to, że w sprawie nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy, Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu w [...] wyznaczenie terminu rozprawy w terminie 3 miesięcy od dnia zwrotu akt.

Z kolei na podstawie przepisu art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zwrócono opłatę od skargi. O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość. Zasądzona od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz Skarżącej kwota 240 zł stanowi wynagrodzenie jej pełnomocnika będącego radcą prawnym, której wysokość ustalono na podstawie § 14 ust. 3

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018, poz. 265 ze zm.).

a.s.